

ΧΩΡΙΣ ΑΓΑΠΗ

(Μυστική γραφή)

Ὁ Πέτρος Πάλλας, ὁ φίλος μου, ἔστειλέ μου προχθές αὐτὴ τὴν παράξενη γραφή:

« Ἀς ἀνοίξω κ' ἐγὼ μιὰ φορὰ τὴν καρδιά μου, τὴν ἀληθινὴν καρδιά μου σ' ἐσένα. Ἀς σοῦ δείξω κ' ἐγὼ τὴν εἰκόνα, τὴν πιστὴ καὶ ἀκριβῆ εἰκόνα τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς μου ὅλης. Τὸ ἔξω θά σοῦ φανῆ παράξενη, πρωτοφανὴς, ἀσύλληπτη καὶ εἰς τὸν λογισμὸν ἀκόμη. Μὴ διστάσῃς ὅμως νὰ τὴν παραδεχθῆς, νὰ τὴν πιστεῖσῃς. Πολλὲς φορές βλέπεῖς εἰς τὸν οὐρανὸν κάτι χρώματα, κάποιους λαμπροὺς συνδυασμοὺς νεφῶν καὶ συλλογίζεσαι ὅτι ἂν τοὺς ἐβλέπες εἰς πίνακα ζωγράφου, ποτὲ δὲν θὰ τοὺς ἐδέχεσο ὡς ὑπαρκτοὺς. Κ' ἐν τούτοις ὑπάρχουν καὶ τοὺς βλέπεις, καὶ τοὺς θαυμάζεις. Ἔτσι καὶ ἡ εἰκὼν τὴν ὁποῖαν θὰ σοῦ δώσω. Πιθανὸν νὰ μὴν εἶνε συνήθης· εἶνε ὅμως. Καὶ μὴ γελάσῃς ὅταν τὸν ἴδῃς.

« Ὅσα θὰ σοῦ γράψω τώρα τὰ αἰσθάνομαι μέσα μου χρόνους καὶ καιροὺς. Τὸ σαράκι ποῦ ἔχω ἔς τὴν καρδιά μου δουλεύει ἀκοίμητο ἀπὸ παλαιὰ ἐποχὴ, παλαιότερα καὶ τῆς γνωριμίας μας. Θὰ εἰπῆς πῶς δὲν τὸ ἐξεστόμισα ποτὲ; Πῶς δὲν με ἄκουσες νὰ βογγᾶζω; Πῶς δὲν με εἶδες νὰ βιβθῶ ἀποκαμωμένος ἔς τὴν ἀγκαλιά σου καὶ νὰ κλαῖσω, νὰ κλαῖσω σὰν τὴ χήρα γυναῖκα; Διότι δὲν ἤθελα — σοῦ λέγω τώρα — ναί, διότι δὲν ἤθελα! Ἐκεῖνος ποῦ στεναίζει διότι ἀγαπᾷ εὐρίσκει πολλοὺς, ὅλους ἤμπορῶ νὰ ἴπῳ, προθύμους ν' ἀκούσουν τοὺς στεναγμοὺς του, νὰ συγκινηθοῦν εἰς τὰς θλίψεις του. Ποῖος ὅμως θ' ἀ-

κούσῃ, ναί, ποῖος θὰ ἐννοήσῃ ἐκεῖνον ποῦ στεναίζει, ποῦ φλέγεται, ποῦ πεθαίνει διότι δὲν ἀγαπᾷ;

« Ναί, ἐγὼ δὲν ἀγαπῶ· δὲν ἀγάπησα ποτὲ μου! Εἰκοσιπέντε χρόνων παλληκάρη τώρα — ἀ-

κοὺς ἐσύ: — καὶ δὲν ἐδέχθηκα κ' ἐγὼ μιὰ φλογερὴ σαίτια ἀπὸ τὸ παιδί τῆς Ἀφροδίτης. Δὲν μ' ἐγλυκόσφαζε μὲ τὴ ματιὰ της, οὔτε μ' ἐσκλάβωσε μὲ τ' ἀνάστημά της μιὰ λυγροή! Σεῖς ποῦ ἀργοφῆνεσθε ἔς τοῦ ἔρωτος τὴν φλόγα· σεῖς ποῦ ταλανίζεσθε ἔς τῆς ἀγάπης τὰ βρόγια ἡμέρα-νύκτα· ποῦ λυώνεστε σὰν τὸ κηρί, ποῦ μαραγκιάζετε σὰν τὸ μύλο· ὅπ' ἔχετε καμίνι ἄσβεστο μέσα σας καὶ κάθε ἀνασασμός σας καίει, σὰν τὸ ἕλιο-βόρι ποῦ γηρεύετε μιὰς στιγμῆς ἡσυχία καὶ δὲν τὴν βοῖσκετε, μιὰς ὥρας ὕπνο καὶ δὲν τὸν ἔχετε, ἐνὸς λεπτοῦ γαλήνη, ξαστεριά γύρω καὶ δὲν τὴν βλέπετε, τώρα ἔς αὐτὰ μου τὰ λόγια θὰ ζηλεύσετε καὶ θὰ

ΕΙΚΟΣΑΕΤΙΣ

ἴπῃτε: Εὐτυχισμένος ἐσύ! Μὰ ἐγὼ σὰς λέγω: Ὅχι· δυστυχισμένος ἐγὼ! καταραμένος ἐγὼ! Νὰ τὰ στήθια μου, τ' ἀνοίγω. Ἀς ἔλθῃ ἡ σαίτια καὶ νὰ τὴν ἀράξω μὲ τὰ δύο μου χέρια νὰ τὴν σύρω βαθεῖα, ἀκόμη βαθεῖα ὡς ἔς τὰ φυλλοκάρδια. Νὰ τὴν ψυχὴ μου, τὴν ὑπαρξί μου ὅλη, ὅλο μου τὸ ἐγὼ εἰς τὰ χέρια τῆς λυγροῆς νὰ τὸ κομματιάσῃ κ' ἐγὼ νὰ καμώνομαι, νὰ τ' ἀλυσοδέσῃ κ' ἐγὼ νὰ φιλῶ τὴν ἀλυσίδα μ' εὐγνωμοσύνη. Μὰ ποῦ! Ἐγάρθηκαν ἡ λυγροαῖς γιὰ μένα, ἐσκούριασαν ἡ σαίτες. Τί ἦτο τὸ Σινικὸν τεῖχος ἐμπρὸς ἔς τὴν καρδιά μου; ἓνα καουδὸφλουδο!...»

« Μία φορὰ — εἶνε πέντε χρόνοι τώρα — μοῦ

ἔδωκεν ὁ φίλος μου τὸ Λεύκωμα του κἄτι νὰ τοῦ γράψω κ' ἐγώ. Πρὶν γράψω ἔγραψα νὰ τὸ ξεφυλλίσω. Πολλὰ φύλλα ἦσαν γραμμένα. Πολλοὶ ἄνδρες καὶ πολλαὶ γυναῖκες, καθέννας μὲ τὸν χαρακτηριστῆρά του, καθενίᾳ μὲ τὴν ιδιοτροπίαν τῆς ἄλλῃ μὲ δανεικᾶς, ἄλλος μὲ ἀτομικὰς ἰδέας· ἄλλος εἰς πεζόν, ἄλλοι εἰς στίχους ἔγραφαν ἐκεῖ ξύλα κούτσουρα. «Ὅλοι ὅμως ἔγραφαν διὰ τὴν Ἀγάπην. Ἐστέναζεν ὁ ἓνας, ἀπ' ἐκεῖ ἠγάλλετο ὁ ἄλλος, παρέκει παρεπονείτο ὁ τρίτος. Ἀλλὰ πάντα τὸ κύριον σημάδι ἦτο ἡ Ἀγάπη. Καὶ τὸ Λεύκωμα ὠμοίχιζε μὲ ἓνα κἀνὸν γεμάτον κόσμον καὶ εἰς διάφορον στάσιν καθέννας, ὑπὸ ποικίλην ἐνδυμασίαν καὶ μορφήν καὶ ἔκφρασιν, ἀλλ' ὅπου ὅλοι καὶ ὁ γονατιστὸς καὶ ὁ ὄρθιος, καὶ ἡ γυναῖκα καὶ ὁ ἄνδρας δέονται εἰς ἓνα μεγάλον Θεόν.»

«Ἐγὼ ἐπέσιμωσα. Ἐπῆρα τὴν πέννα κ' ἔγραψα εἰς ἓνα φύλλο: *Ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν γυναῖκα εἶνε τρέλλα*· ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα εἶνε τὸ καθαυτὸ ἰδανικὸν τῆς ψυχῆς. Κ' ἐνθυμοῦμαι ὅτι τὴν ἔγραψα μὲ χονδρὰ, μεγάλα, ἀνοικτὰ γράμματα τὴν ὁμολογίαν μου ἐκείνην, ὡς νὰ ἤθελα καὶ μ' αὐτὰ νὰ φανερώσω τὴν χαρὰν μου, τὴν ἄμετρον, διότι ἐξεδιούμην οὕτω τὴν Ἀγάπην, τὴν μισητὴν μου!... Μὰ ἔπειτα μετενόησα. Δισταγαμῶς εἰσέδυσεν εἰς τὴν ψυχὴν μου ἀπὸ λεπτοῦ εἰς λεπτόν μεγαλυνόμενος.»

«Δὲν λέγω μὲ τοῦτο ὅτι ἀπηνήθη τὴν ὁμολογίαν μου ἐκείνην Ὅχι ποτέ. Τὴν γυναῖκα—ὅποιονδῆποτε—δὲν τὴν κοίνω ἄξιαν διὰ στυλοβάτην. Ἐν ἄνθος φυτρώνει εἰς τὸν ἄκρον. Εἶνε λυγρὸ, χαριτωμένο, εὐμορφο. Μοσχοβολᾷ τόσον πού μεθᾶς ἐσὺ. Δὲν ἤξεύρει ὅμως διατί μεθᾶς. Κάθεται ἐπάνω του ἡ πεταλούδα, ἡ μέλισσα διὰ νὰ τρυγήσῃ τὸ μέλι του. Δὲν αἰσθάνεται διατί ἡ μέλισσα κάθεται ἐπάνω του, τί γυρεύει ἀπ' αὐτό. Γέρονε ἔδω κ' ἐκεῖ κατὰ τὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου. Καὶ ὅταν τὸ κόψῃς ἐσὺ καὶ τὸ βάλῃς εἰς τὸ ποτήρι, κάθεται ἐκεῖ μέχρις οὗ μακροθῆ. Ἔτσι εἶνε καὶ ἡ γυναῖκα—καὶ εἶθε νὰ ἦτο πάντα ἔτσι. Μὰ ἐγὼ δὲν θέλω τὸ κυπαρίσσι τὸ ἕψηλό, ποῦ ἔγεινε διὰ τὰ σύννεφα, νὰ γονατίξῃ ἐμπρὸς εἰς αὐτὸ τὸ ἄνθος, ποῦ ἐφύτρωσε διὰ τὸ ποτήρι. Ὁ Ἡρακλῆς πρὸ τῆς Ὀμφάλῃς δὲν μοῦ κινεῖ παρὰ τὸν οἶκτον μόνον, τὸν θυμόν. Ὁ ἄνδρας ἐπλάσθη διὰ τὰ μεγάλα, τὰ γιγάντεια· ὄχι διὰ τὴν στάκην. Νὰ ὑπεῖχῃ εἰς τῆς ψυχῆς τὰς ὁμάς· ὄχι εἰς τῆς καρδίας τοῦς δειλοῦς κτύπους. Καὶ ὅταν θυσιάζεται, ἡ θυσία του νὰ βαρύνῃ τὰ σύμπαντα. Τοιαύτη δὲ θυσία εἶνε μόνη ἡ ὑπὲρ πατρίδος θυσία...»

«Ἀλλὰ... Ὁ Θωμᾶς ἔβαλε τὴν χεῖρα εἰς τὰς πληγὰς τοῦ Κυρίου καὶ εἶδε καὶ ἐπίστευσεν. Ἡ φύσις—ἡ μεγάλη θεὰ—ἐλάλησεν εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ ὁ ἄθωπος ἔκλινε ταπεινῶς τὴν κεφαλὴν, ὡς ἔκλινε δειλὸς ὁ Ἄσος πρὸ τῆς Ἀφροδίτης...»

«Πόσον στενοχωροῦμαι νὰ τὸ ὁμολογήσω! Πόσον ἡ γλῶσσά μου δένεται νὰ τὸ ἀρθρώσῃ, καὶ τὸ ὄνοῦς μου δὲν θέλει νὰ τὸ συλλογισθῆ, καὶ τὸ χέρι μου ἀρνεῖται νὰ τὸ γράψῃ. Ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸ εἶπω. Ἀφοῦ μίαν φοράν ἀπεφάσισα ν' ἀνοιξῶ εἰς ἐσένα τὴν καρδίαν μου, θὰ τὴν ἀνοιξῶ διὰπλατῆ. Ναί, παραδέχομαι ὅτι ἡ φύσις ἐπέβυλεν εἰς τὸ Σύμπαν τὴν Ἀγάπην, ὡς ἀπαραίτητον ὄσον τῆς ὑπάρξεώς του. Ὅλα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ἐν τῇ γῇ κάτω κ' ἐν τοῖς ὕδασιν, ὅλα πρέπει ν' ἀγαποῦν, διὰ νὰ ὑπάρχουν. Πιστεύω ὅτι ὅλα εἰς τὸν κόσμον κάθε ὥραν καὶ κάθε λεπτόν τοῦ χρόνου μυστικῶς, εἴτε διατόρως φωνάζουν μεταξύ των: «Ποῦ εἶσαι ἀγνή μου, περιστερὰ μου, τελεία μου;»... Εἰς κάθε ψόφον καὶ εἰς κάθε ἀνασασμὸν ἐνωτίζομαι τοὺς αἰῶνας ψάλλοντας ἐν ἀπογνώσει: «Θές με ὡς σφοαγίδα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου, ὡς σφοαγίδα τὸν βραχίονά σου!... Κραταιὰ ὡς θάνατος. Ἀγάπη!... Ὑδωρ πολὺ οὐ δυνήσεται σβέσαι τὴν ἀγάπην καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλύσουσιν αὐτήν...» Καὶ ὅταν τὰς νύκτας βλέπω τὰ ἄστρα μὲ τὴν ποικίλην ἔντασιν τοῦ φωτός των—διατί νὰ τὸ κρῦψω;—μου φαίνονται τόσοι ὀφθαλμοί, εἰς τοὺς ὁποῖους εὐρίσκω διάφορον ἔκφρασιν πόνου καὶ χαρᾶς, πάθους ἢ εὐφροσύνης διὰ τὴν Ἀγάπην. Καὶ ξεύρεις τί συλλογίζομαι: Ὅτι ἂν δὲν πίπτουν εἰς τὸ κενόν, ἂν κρατοῦνται ἐναερίως, συγκρατοῦνται ἀπὸ ἑλξίν.—ὄχι μαγνητικὴν—ἀλλ' ἀπὸ ἐρωτος ἑλξίν, ἡ ὁποία τ' ἀναγκάζει νὰ φέρονται τὸ ἐν ὀπισθεν τοῦ ἄλλου, ν' ἀναζητῶνται... Ὅλοι οἱ κόσμοι ἀγαποῦν· καὶ τὸ μαμοῦδι ἀγαπᾷ... Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς πρώτης ὥρας τῆς ζωῆς του, φέρει τὴν ἀγάπην μέσα του, ὅπως καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ αἵματος, τ' ἀπαραίτητα διὰ τὴν ὑπαρξίν του.»

«Κ' ἐγὼ ἔχω τὴν Ἀγάπην μέσα μου. Θὰ εἶπῃς πῶς τὸ ξεύρω; Τὸ ξεύρω διότι αἰσθάνομαι ὅλα τὰ μυστήρια τῆς. Ἔπέω ἀκράτητος εἰς τὸν θόρυβον καὶ τὸν ἀλαλητόν τῆς. Ἀκούω γύρω μου ἀχορτάστως τὰς σιμωγὰς καὶ τὰς ἀνακραυγὰς, τοὺς νεκρικοὺς καθῶς καὶ τοὺς θριαμβικοὺς τόνους, ὅσοι ἀπὸ μυρίων στομάτων δι' αὐτὴν ἐκπέμπονται. Δέχομαι κατὰστηθα, ὡς κύματα ἀγρίου πελάγους τοὺς παλμούς καὶ τὰς προσδοκίας καὶ τὰ ὄνειρα ὅλου τοῦ ἀγαπῶντος κόσμου. Θρηνηεῖ ὁ ἓνας ἔδω, καίεται ὁ ἄλλος παρέκει, πεθαίνει ὁ τρίτος, γυρίζει μέσα εἰς ἡλιοφώτιστο περιθῶλι ὁ τέταρτος, φέρεται εἰς τ' ἄγρια κύματα τοῦ ἀπελπισμοῦ ὁ πέμπτος; Κ' ἐγὼ θρηνηῶ μὲ τὸν πρῶτον, καίομαι μὲ τὸν δεύτερον, μὲ τὸν τρίτον πεθαίνω, εὐτυχῶ μὲ τὸν τέταρτον, ἀπελπίζομαι μὲ τὸν πέμπτον. Πάντα ὅμως γίνομαι ὁ ἄλλος. Ἀκούω:

Κατακαμένη μου καρδιά, βαθεῖα ποῦ εἶν' ἡ πληγὴ σου.
Ἐτὸν κάτω κόσμῳ ἀκούονται οἱ ἀναστεναγμοὶ σου.

Και τὴν βλέπω ἐκείνην τὴν καρδιά ἐμπρός μου καταιματωμένην, καταπληγωμένην· ἀκούω τοὺς φοβεροὺς ἐκείνους στεναγμούς της ποῦ φθάνουν ἔως τὸν κάτω κόσμον. Μὰ δὲν εἶνε δική μου αὐτὴ ἡ εὐτυχισμένη καρδιά. Ἐγὼ ὁ Πέτρος Πάλλας τὸ σῶμά μου, ἡ ψυχὴ μου, νὰ ζήσῃ, εἴτε ν'ἀποθάνῃ ἔτσι, ὅχι· δὲν τὸ αἰσθάνομαι, δὲν τὸ ἠσθάνομαι ποτὲ αὐτό. Ἡ Ἀγάπη ἔμεινε μέσα μου, ὅση καὶ κατὰ τὴν πρώτην ὥραν τῆς ὑπάρξεώς μου. Μικρὰ, ἀτροφικὰ ὡς κόκκος σίτου πίπτων εἰς στάκτην. Ἀνάθεμα τὴν στάκτην! Ἄχ, ποῖος ἤμπορεῖ νὰ ᾤῃ τὰ βάσανά μου! τὰ ἰδικά μου βάσανα!...

«Ναί, ποῖος ἤμπορεῖ νὰ ᾤῃ τὰ βάσανά μου, τὰ βάσανα ἐκείνου ποῦ ζῆ χωρὶς ἀγάπη; Κανείς. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν ἀγάπην προσήλωσαν τὰ βλέμματά των. Κάθε γενεὰ βλέπει τὴν μεγάλην ἐκείνην φλόγα, ἡ ὁποία λαμπαδίζει οὐρανομήκης ἀπέναντι, φωτίζουσα καὶ συντηροῦσα τὰ σύμπαντα. Τὴν βλέπει καὶ τρέχει πλησίον της ἀκράτητος. Καὶ πρὶν παρῆλθῃ τὴν ἀναρριπίζει διὰ νὰ τὴν εἶσῃ ἀκόμη μεγάλην, ἀκόμη λαμπρὰν ἢ ἐπερχομένην γενεά. Ποῖος ὅμως ἐπρόσεξε ποτε εἰς τὸ θαμβὸ ἐκεῖνο κανδηλάκι, ποῦ καίει παραπονεμένο παράμερα καὶ δὲν ἔχει εἰμὴ μίαν σταγόναν ἐλαίου ἀκόμη καὶ κινδυνεύει νὰ σβεσθῇ; Ὅλοι οἱ ποιηταὶ, ὅλοι οἱ συγγραφεῖς κάθε λαοῦ, κάθε φυλῆς καὶ γλώσσης ἐπρόσεξαν εἰς τοὺς ἀγαπῶντας. Εἰς τὴν μὴ ἀγαπῶντα δὲν ἐπρόσεξαν. Δὲν εἶπαν πῶς ἔχει καὶ αὐτὸς βάσανα.»

«Καὶ ὅμως ἔχει, ἔχει φοβερὰ βάσανα, ποῦ νοῦς ἀνθρώπινος δὲν τὰ φθάνει. Νεκροί, κάμετε τόπον!... Ἡ φλόγα, εἰς τὴν ὁποίαν εἶσαι σύ, εἶνε τὸ πύρινον ἄρμα, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Ἥλιος ἀνήλθεν ὀλοζώντανος εἰς τὴν θεὸν του. Μὰ ἡ φλόγα ποῦ βροῖσκομαι ἐγὼ εἶνε ἡ μαύρη φωτιά, ποῦ παιδεύει ἔς τὰ κρῖνα Τάρταρα τοὺς κολασμένους. Μεριάστε, κολασμένοι· μεριάστε!...

«Ἄνοστιά, ἀνοστιά!... Καὶ ὁ ἀέρας ἄνοστος μοῦ φαίνεται!...

«Ἄκουσε νὰ ἰδῆς. Νὰ τὸ περιβόλι· ἀνθοσπαρμένο, δροσοπεριχρυσμένο, ἡλιοφώτιστο· σκισρὸ καὶ φωτεινὸ μαζί· διὰ ζωὴ καὶ διὰ θάνατον — ὅπως τὸ θέλεις. Ἄνθη μωσοβολοῦν, νεράκια τρέχουν, πουλιὰ κελαιδοῦν· τὸ μαμουδι· βοῦζει... Μέσα ἐκεῖ βροῖσκομαι κ' ἐγὼ· ἀλλὰ πόσο μακρὰν!... Τὸ ἄρωμα καὶ ἡ θεωρία τοῦ ἄνθους· τὸ λάλημα καὶ ἡ θεωρία τοῦ πουλιοῦ· τὸ μουρμούρισμα καὶ τὸ σπιθβολήμα τοῦ νεροῦ κτυποῦν ἔς τ' αὐτιά μου, ἔς τὰ μάτια μου· μὰ ἔς τὴν καρδιά μου δὲν ἀντικτυποῦν.

«Νὰ οἱ νοί, νὰ κ' ἡ νιαις. Σπιθβολοῦν τὰ μάτια ἀπὸ φλόγα ἔρωτος· βροντοκτυποῦν ἡ καρδιὰς ἀπὸ προσδοκία· τὰ κοράλινα χεῖλη σπαρασσῶν γιὰ φιλήματα· ἡ ἀγκαλιὰς ἀνοίγονται, λαχταρίζουν νὰ συγκλεισθῶν ἀνίκητες· εἰς τὰ πρόσ-

ωπα πλανᾶται ὁ ἴμερος, τὰ στήθη κατέχει ὁ πόθος· ἡ θερμὴ ἀνατριχίλα τὰ κορμιά. Ἡ ἀγάπη τρέχει ἔς τοὺς δρόμους, ἔς τὰ μονοπάτια, ἔς τὰ παραπόρτια. Ὅσα τὰ λειβάδια καὶ ἔς τὰ ἀκοροῦνια· ἔς τοὺς αἰγιαλοὺς καὶ ἔς τὰ ὄρη· ἔς τῆς καλύβαις καὶ ἔς τὰ παλάτια.

«Μὰ ἐγὼ τί κάμνω; Στέκω παράμερα μὲ τὰ χεῖρα σταυρωμένα, μὲ φλογερὸ βλέμμα, μὰ μὲ κρῖνα καρδιά. Βλέπω τὸν θερμὸν αὐτὸν ἀνεμοστρόβιλον, εἰς τὸν ὁποῖον φέρεται τὸ σύμπαν ἀκράτητον, καὶ ζηλεύω. Ἡ ψυχὴ μου ἀνοίγεται ὅλη ὡς τὸ ἄνθος εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Ἐλα, ἀγάπη· σὲ θέλω... ἐλεημοσύνη! Ὅχι· ἡ ἀγάπη περᾶ καὶ οὔτε βλέμμα μοῦ βίπτει. Ὁ λαμπρὸς ἥλιος ἀπαξιῶ νὰ βίψῃ τὰς ἀκτῖνάς του εἰς τὸν Ἄδην! Ἡ καρδιά μου βουδαινεταί.

«Ἄχ, μωρὴ καρδιά! Καρδιά μωρὴ!...

«Ἄκουσε. Θέλεις καὶ λόγια ἀγάπης; Λόγια ποῦ ν' ἀναπτερώσουν καὶ ἀφωρισμένου καρδιά· λόγια ποῦ νὰ φωτίσουν καὶ κολασμένου συνείδησι; «Ψυχὴ μου, φῶς μου, μάτια μου... Ἡ ζωὴ σου ζωὴ μου· ἡ ψυχὴ σου ψυχὴ μου· ἐσύ ἐγὼ, κ' ἐγὼ ἐσύ. Ποτὲ νὰ μὴ μοῦ φύγῃς, γιατί φεύγω ἀπὸ τὸν κόσμον... Νὰ μὴ σὲ χάσω, γιατί χάνομαι, πεθαίνω!...» Καὶ μὲ σφίγγει καὶ μὲ φιλεῖ. Μὲ φιλεῖ ἔς τὰ μάτια, ἔς τὸ στόμα, ἔς τὸ κορμί, ἔς τὰ πόδια. Ναὶ ἔς τὰ πόδια. Τὸ ὄνομά της γλυκύτης ἄφατος· ἡ φωνὴ της ἁρμονία· τὰ λόγια της κρυστάλλινα νερά, κατερχόμενα ἀπὸ τοῦ βράχου ἐνώπιον διψασμένου· ἀνασασμὸς της μόσχου· αἱ ματιαὶς της Χερουβεὶμ νὰ σὲ ἀνεβάσουν μέγους ἐβδόμου οὐρανοῦ· πόδες της πόδες Νίκης· χεῖρες της κρῖνα παρθενικά ἀποσταζόντα δρόσον καὶ ἀρώματα. Γονατιστὴ ἐμπρός μου, κοντὰ ἔς τὸ ἀνθισμένο ἀγιόκλημα, κάτω ἀπὸ τὸ λευκὸ φεγγάρι, μὲ τὴν ἄτακτη λευκὴ φορεσιά της, τὰ μακρὰ καστανά μαλλιά της ἀνάρριχτα ἔς τῆς πλάτης, ὡσεὶ γλαυκὸς ἐπ' ὤμων Σαοῦλ, τὸ ἄρχοντικὸν παράστημά της μεγαλοπρεπὲς ὡς σύνολον ἐλληνικοῦ ναοῦ, τὸ σῶμά της τὸ τέλειον, ὡς ἄγαλμα Πραξιτέλους, — θὰ ἐμάγεινε καὶ ἀσκητήν. Μὰ ἐγὼ γελῶ. Ἡ καρδιά μου μένει βουβή. Εἰς τὸ πρόσωπόν μου, εἰς τὰ χεῖλη μου πλανᾶται τοιοῦτος σαρκασμὸς ποῦ ἂν μ' ἔβλεπε, θὰ ἔφρευγε τορμασμένη νὰ πέσῃ ἔς τὸ πηγάδι. Φιλενάδα, φιλενάδα, πέσε ἔς τὸ πηγάδι καλλίτερα παρὰ ἔς τὴν ἀγκαλιά μου!...

Ὁ Πέτρος Πάλλας ὁ φίλος μου ἔκοπτεν ἐδῶ τὴ γοαφὴν του μὲ πολλὰ ἀποσιωπητικά. Ἐπειτα ἔκοιζε πάλιν:

«Χωρὶς ἀγάπη! Ποῖος ζῆ χωρὶς ἀγάπη; Μόνος ἐγὼ. Μὰ ζῶ ἐγὼ; Δὲν ζῶ. Ἡ ἀδιάκοπος αὐτὴ ἀνοστιὰ δὲν εἶνε βίος. Νὰ περῶς τὴν ἡμέρα σου μὲ τὸ ῥάσπε ζήλωνε· νὰ περῶς τὰς νύκτας σου ἔς τὸ κρεβάτι ἡσυχος, χωρὶς πόθον, χωρὶς ὄνειρον, χωρὶς ἐλπίδα... Νὰ ἐξυμῶς τὴν αὐγὴν καὶ νὰ μὴ

σοῦ λέγει τίποτε τὸ χελιδόνι ποῦ κειλαῖδει ἔς τὸ παράθυρό σου· τίποτε ἢ χαραυγὴ ποῦ κτυπᾷ τὸ τζάμι σου... Νὰ μὴ σοῦ παρουσιάξῃ ὁ νοῦς εὐθὺς μὲ τὴν πρώτη του ἀνάστασι μιὰ ἐνθύμησι, ἓνα ὄνομα, ἓνα ζευγάρι μάτια, μιὰ ἀγάπη τέλος, μιὰ ψυχὴ ποῦ ν' ἀγαπᾷς περισσότερο ἀπὸ τὴν ἰδική σου, μιὰ ζῶν ποῦ νὰ λακταρίζῃς; Τί βίος εἶνε αὐτός; Μέσα εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον ποῦ εὐρισκόμεθα ἂν δὲν ἔχῃς κάτι τι ὑπέρτερον τοῦ ἑαυτοῦ σου· ἂν δὲν ζητῆς, ἂν δὲν χάνεσαι, ἂν δὲν τρώγῃσαι, τί εἶσαι παρὰ Νεκροθάλασσα; Ὅχι· ἐγὼ δὲν τὴν θέλω αὐτὴν τὴ ζωὴ αὐτὴν τὴν ἀνοστιὰ τὴν πετῶ!

«Δυστυχία, δυστυχία!... Μήπως ἠμπορῶ νὰ τὴν πετάξω; Ἀγωνίζομαι, μὰ ἀδίκως. Ὁ Διογένης ὅταν εἶδε γυμνὴν τὴν Λαίδα ἔμεινεν ἀπαθής, ἀσυγκίνητος. Ὁ φιλόσοφος ἤθελε νὰ μείνῃ ἀπαθής. Μὰ ἐγὼ ποῦ δὲν θέλω νὰ ἦμαι ἀπαθής πρὸ τοῦ κάλλους, ἀδιάφορος πρὸς τὴν ἀγάπην. Ὅχι· ὅλα τ' ἀπαρνοῦμαι καὶ τὴν ὁμολογίαν μου ἐκείνην τὴν πετῶ, τὴν κλωτσοπατῶ... Δὲν θέλω νὰ ἦμαι τὸ κυπαρίσσι τὸ ψηλόν, ποῦ ἔγεινε διὰ τὰ σύννεφα. Καλλίτερα νὰ εἶμαι λαψανοβλάσταρο· θέλω νὰ ἦμαι ταπεινὸ λαψανοβλάσταρο, φυτωμένον ἐκεῖ, κάτω ἀπὸ τὸ χαριτωμένον ἄνθος, νὰ παίρνω τὸ μοσχοβόλημά του, ἔστω καὶ ἂν δὲν

χύνεται δι' ἐμέ· νὰ τὸ αἰσθάνωμαι νὰ κλίνη πρὸς ἐμέ, ἔστω καὶ ὅταν τὸ φύσημα τυχαίως τὸ φέρει ἐκεῖ. Ναί, ἡ ψυχὴ μου θέλει τὸν ἔρωτα· ἡ καρδιά μου δὲν τὸν θέλει. Τάνταλε, ἔλα νὰ μετρήσωμε τὴν δίψα μας· ἔλα δῆστυχε κολασμένε νὰ παραβάλωμεν τὴν φωτιά μας!...»

Πάλιν ἐδῶ εἶχε τ' ἀποσιωπητικὰ τοῦ ὁ φίλος μου. Ἐπειτα ἐτελείωνε τὴν γραφὴν τοῦ μὲ τὰ ἐξῆς:

«Συλλογίσου πῶς τόρα ποῦ σοῦ λέγω αὐτὰ εἶνε ἀνοιξίς. Οἱ παλαιοὶ λέγουν πῶς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν, ὅπως εἰς τὴν γῆν ἀναζυμώνονται καὶ ἀναβράζουν οἱ χυμοὶ καὶ ἀναδίδονται ἔπειτα ὑπὸ διαφόρων μορφῶν καὶ χρώματα καθ' ὅλην τὴν ἐκτασιν, οὕτω ἀναζυμώνονται καὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ χυμοὶ καὶ κατὰ τὴν ἰδiosisκρασίαν του καθέναν ἀναδίδει τὰ αἰσθήματά του. Ἀργότερα κ' ἐγὼ θὰ ἐντρέπωμαι ποῦ σοῦ τὰ ἐγραψα...»

Ὁ Πέτρος Πάλλας ὁ φίλος μου ἐδῶ ἐτελείωνε. Πολλὴν ὥραν ἐστάθην ὄρθιος καὶ τὴν ἀνέγνωσα ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὡς τὸ τέλος. Περισσότεραν ὥραν ἔμεινα μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν συλλογισμένος. Δὲν ἐνθυμοῦμαι τόρα τί συλλογισμοὺς ἔκαμα· ἀλλ' ἔξαφνα, δὲν ἤξεύρω διατί, ἀσυνειδήτως ἐγέλασα δυνατὰ κ' ἐφώναξα δυνατότερα:

— Κολοκύθια!

A. KARABITSAΣ

ΖΗΤΕΙΤΑΙ ΥΠΗΡΕΤΗΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΑΝΝΙΝΟΥ

Παραστάθεισα τὸ πρῶτον ἐν τῷ Νέῳ Θεάτρῳ Ἀθηνῶν τὴν 28 Ἀπριλίου 1891

[Συνέχεια ἴδ. σελ. 273]

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'

Μαριγῶ καὶ ὁ ὄνηθεις

ΜΑΡΙΓΩ (εἰσερχομένη μετὰ σπονδῆς)

Μπᾶ!... ὁ κύριος Ἀνδρέας!...

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ἡ κυρία σου εἶνε μέσα;

ΜΑΡΙΓΩ

Ὅχι, κύριε Ἀνδρέα, ἐβγήκε!

ΑΝΔΡΕΑΣ

Πρὸ πολλῆς ὥρας;

ΜΑΡΙΓΩ

Εἶνε κάμποση ὥρα... εἶπε μάλιστα ὅτι δὲν εἰξεύρει ἂν θὰ ἐπιστρέψῃ γρήγορα...

ΑΝΔΡΕΑΣ (κατ' ἴδιαν)

Αἰ, βέβαια!... Ὑστερα ἀπὸ τὴν χθεσινὴν σκηνὴν, βλέπετε, ἡ κυρία ἔχει ἀνάγκην ν' ἀκούσῃ καὶ τὰ σχόλια τῶν φιλενάδων της. Καὶ δὲν μου λέγετε; πῶς ἦτο σήμερον τὸ πρῶτον...

ΜΑΡΙΓΩ

Οὐ, πολὺ φουοκισμένη!... Ἀπὸ χθὲς ἔχει τὰ νεῦρά της. Μοῦ εἶπε νὰ ξεσκονίσω τὰ φορέματά

της καὶ νὰ μὴνύσω τῆς πλύστρας· φαίνεται ὅτι σκοπεύει νὰ κάμῃ κανένα ταξεῖδι.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ταξεῖδι!... ἀλήθεια;... Ὅστε λοιπὸν ἡ κυρία θέλει νὰ διακοπῶσιν ἀμέσως καὶ ὀριστικῶς αἱ σχέσεις; Πολὺ καλὰ!... Καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιο θέλω.

ΜΑΡΙΓΩ (κατ' ἴδιαν)

Φωτιά εἶνε καὶ τοῦτος!

ΑΝΔΡΕΑΣ

Δὲν μοῦ λέγετε, σὲ παρακαλῶ, χθὲς ὅπου ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν τῆς κυρίας Παρδαλοῦ ἦτο μόνη ἢ τὴν συνώδευσεν κανεὶς;

ΜΑΡΙΓΩ

Μὰ νομίζω ὅτι κάποιος ἦτο μέσα εἰς τὴν ἀμάξι... ἐπειδὴ ἐκατέβηκα ἐγὼ καὶ ἀνοιξα τὴν ἐξώπορτα... ζεῦρετε ὅτι αὐταῖς ταῖς ἡμέραις μὰς ἔφυγεν ὁ Φώτης, ὁ καμαριέρης, μοῦ ἐφάνη ὅτι εἶδα μαζί της ἓνα ἀξιοματικόν.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ἀξιοματικόν!... (συμπλέκων τὰς χεῖρας μετὰ θυμοῦ). Αἰ, βέβαια, ὁ κύριος Περικλῆς, ὁ λοχα-